

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

ВИДАННЯ: А. Б.

DIŁO

Wychodzi codziennie rano.

Редакція й Адміністрація:
Львів, Ринок Ч. 10. П. ПОВ.
Телефон Редакції 246-41
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Коато: П. К. О. Львів 504 000.
"Банку Чеських Листов"
Прага "Діло".
Рукописи не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) 5.00 зол.
чвертьрічно 15.00 "
піврічно 30.00 "
річно 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ. у ЧЕ.
ХОСЛОВАЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО
КНИЖКУ Б-НИ "ДІЛА" В ОБЕМІ 10-15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Конфіскація „Діла“.

Вчорашнє (140) число „Діла“ підпало конфіскації за (подаємо, як у рішенні львівського городського староства) вступну статтю під нагол. „Славянська солідарність і право до життя“ від слів: „У цих міркуваннях“ до слів „межує зі славянами“, від слів „Або

що варта“ до слів „фантастичної поезії“, від слів „і тоді“ до слів „національних меншин“, від слів „Безперечно“ до слів „на краще“ і від слів „і тому“ до кінця статті. Поліція забрала видрукований наклад, ми видали другий.

Совітські погрози під адресою Естонії.

ЛОНДОН, 21. 6. ПАТ. НА СЬОГОДНІШНЬОМУ ЗАСІДАННІ ПАЛАТИ ГРОМАД ОДИН ІЗ ПОСЛІВ ПОСТАВИВ ЗАПИТ ДО УРЯДУ, ЧИ БРИТІЙСЬКИЙ УРЯД ЗНАЄ ПРО ТЕ, ЩО СОВІТИ ВИСЛАЛИ ДО ЕСТОНІЇ НОТУ З ПЕ-

РЕСТОРОГОЮ, ЩО КОЖНУ СПРОБУ ОСЯГНУТИ ПОРОЗУМІННЯ З ТРЕТЬОЮ ДЕРЖАВОЮ ВВАЖАТИМУТЬ НЕПРИЯЗНИМ КРОКОМ. НА ТОЙ ЗАПИТ ВІСЦЕМІНІСТР БАТЛЕР ЗАПЕРЕЧИВ ЦЮ ВІСТКУ, ЗАЯВЛЯЮЧИ ОДНОЧАСНО, ЩО МІН. ГАЛФАКС ЗНАЄ ПРО ТЕ, ЩО СОВІТСЬКИЙ УРЯД ПІДКРЕСЛИВ ПЕРЕД ЕСТОНСЬКИМ І ЛАТВІЙСЬКИМ УРЯДОМ, ЩО ВІН БУДЕ ПОВАЖНО СТАВИТИСЯ ДО КОЖНОГО ПОРОЗУМІННЯ, ЯКЕ СПРИЧИНИЛО БИ ЗМЕНШЕННЯ ЛАТВІЙСЬКОЇ ТА ЕСТОНСЬКОЇ СУВЕРЕННОСТІ.

Естонський та латвійський уряди виразно ствердили, що вони рішені втримати свою незалежність і нейтральність.

Німецький реванж за консуля.

ЛОНДОН. Як відомо англійський уряд звернувся до німецького з домаганням, щоб він відкликав свого ген. консуля з Ліверпулю, тому що він замішаний у шпигунську аферу. Сьогодні прем'єр Чемберлен подав до палати громад, що німецький уряд зобов'язаний відповісти заходи, щоб відкликати свого консуля з Ліверпулю.

Одноразом ДНБ подає, що німецький уряд звернувся до англійського з домаганням, щоб він відкликав свого ген. консуля. Німецький уряд закидає англійському генеральному консуляві, що він вмішаний „у справі переселення заборонених інформацій“.

Лондонські міродатні кола відкидають обвинувачення німецької влади під адресою британського ген. консуля у Відні, що він користується зі свого становища буцімто „перехоплює до Англії недозволені інформації“. Німецьке домагання відкликати британського консуля, на думку англійських міродатних кол, слід вважати відплатою за видалення німецького консуля з Ліверпулю. Англійський ген. консуля у Відні іменовано в березні 1939 р.

Москва невдоволена

НОВИМИ АНГЛІЙСЬКИМИ ПРОПОЗИЦІЯМИ.

МОСКВА, 22. 6. (ТАСС — радіокомунікат). ПІДЧАС ВЧОРАШНЬОЇ СТРИЧІ ФРАНЦУЗЬКОГО І АНГЛІЙСЬКОГО АМБАСАДОРА З КОМ. МОЛОТОВИМ ПРЕДСТАВНИКИ ЗАХІДНИХ ДЕРЖАВ ЗЛОЖИЛИ НОВІ ПРОПОЗИЦІЇ. МОСКОВСЬКІ ПОЛІТИЧНІ І ДИПЛОМАТИЧНІ КОЛА ЗАЯВЛЯЮТЬ, ЩО МОЛОТОВ НЕ ПРИНЯВ НОВИХ ПРОПОЗИЦІЙ, ТОМУ, ЩО ВОНИ В НІЧОМУ НЕ ПІШЛИ ВПЕРЕД ВІД ПОПЕРЕДНІХ ПРОПОЗИЦІЙ.

МОСКВА ДОМАГАЄТЬСЯ ПРИЗДУ ГАЛФАКСА?

ЛОНДОН, 21. 6. Сьогодні інтерпелювали прем'єра Чемберлена в палаті громад, чи правдива вістка, що совітський уряд звернувся до британського уряду, щоб переговори в Москві вів особисто британський міністр закордонних справ. Прем'єр Чемберлен відповів, що ця вістка в ніякій мірі не відповідає правді. Також заперечив прем'єр вістку, буцімто британський амбасадор у Москві навізав із московським урядом контакт у справі ситуації на Далекому Сході.

МОСКВА ХОЧЕ ЯКНАЙДОВІШЕ ПРОТЯГНУТИ ПЕРЕГОВОРІ.

ПАРИЖ, 21. 6. Лондонський кореспондент часопису „Ле Жур“ пише сьогодні, що в англійських парламентарних і дипломатичних колах чимраз більше закріплюється думка, що совітський уряд хоче якнайдовше протягнути переговори.

Інші французькі часописи знову виявляють деякий оптимізм у справі переговорів та здогадуються, що Стренгові вдалося дійти з Молотовом до деякого порозуміння бодай що до засади устійнення проблем, які торкаються відпору проти агресії.

ТРЕТЯ РОЗМОВА З МОЛОТОВИМ НЕ ДАЛА ВИСЛІДУ.

ЛОНДОН, 21. 6. Ройтер повідомляє з Москви, що амбасадор Великої Британії та амбасадор Франції у товаристві Стренга відбули сьогодні пополудні конференцію зі совітським прем'єром Молотовом. Це вже третя з черги конференцій на Кремлю, яка відбулася від часу приїзду до Москви Стренга. Чергова стріча з Молотовом відбудеться завтра, або післязавтра.

Хто не купує річно бодай 10 книжок для власної потреби — той не заслуговує на назву інтелектуала.

Непорозуміння між Францією та Еспанією.

РИМ, 21. 6. Маршал Петен, який приїхав до Парижа, має переконати французький уряд про потребу звороту еспанського золота національному урядові. Те золото лежить у французькій банці і через нього ведеться процес. Еспанія невдоволена — як мав ствердити в Парижі мар. Петен — тим, що Франція проводить справу з поладнанням різних еспанських домагань. Становище Франції сильно впливає на невдоволену опінію Еспа-

нії, що знову утруднює працю французькому амбасадорові мар. Петенові.

Праві кола Франції домагаються, щоб справу видачі еспанського золота полагали якнайскорше. Завдяки інтервенції мар. Петена та опінії правих кол і правої преси французький уряд буде мабуть приневолений видати еспанське золото, щоб ще більше не віддалявати від себе Еспанії.

—о-о—

Хто давав гроші на мадярські вибори.

ДРАЖЛИВА ІНТЕРПЕЛЯЦІЯ В МАДЯРСЬКИМ ПАРЛЯМЕНТІ.

БУДАПЕШТ, 21. 6. ПАТ. У відповідь на інтерпеляцію провідника мадярських націоналістів, посла Губай у справі заміни, що їх прем'єр Телекі поставив був в одній зі своїх виборчих промов мадярським націоналістам, що вони користувалися допомогою із закордону, прем'єр пояснив, що кілька днів після розписання виборів він доїжджав з мадярського національного банку, що один із мадярських громадян та один чужинець купили в Ціріху 600 тисяч ефе-ци-

них пенге. Тому, що нема звичаю купувати ефективних пенге для торговельних цілей, мав бути, що згадану транзакцію можна було опіювати тільки як таку, що стоїть у зв'язку з виборами.

Посол Губай відповів на те, що він справді звертався до одного з директорів „Вінер Банкверайн-у“ з проханням за позичкою, оскільки зрештігнул з неї, коли директор того банку повідомив його, що в тій справі мусить порозумітися з проходом партії.

За громадянську опіку над допливом дітей до школи.

Львів, 21. червня 1939.

Сьогодні по школах гамірно і весело: кінчається шкільний рік. Учні дістають річні свідоцтва, покидають з радісним гамором шкільні мури та заміняють скучні, повні журби і турбот будні на безтурботні два місяці ферій. Родичі дістають сьогодні теж своєрідну премію: двомісячну „передвижку“, яка дозволяє їм забути на журливе питання, що робити з дітьми по скінченні школи. Тільки одне громадянство „передвижки“ не має. Навпаки, сьогоднішній день, такий приманливий для сьогорішнього покоління — це для громадянства пригадка, що існує цілий ряд важливих і неполаданих справ, зв'язаних саме зі школою як суспільною установою. Чи все тут у порядку? Чи сума знання, яке засвідчують оцінки невеличких бланкетиків, що їх сьогодні беруть у руки сотні тисяч українських дітей, відповідає сумі вимог, ставлених нацією до свого доростаючого покоління? Чи суспільна вартість цих бланкетиків буде співмірна зі суспільними, господарськими і культурними потребами нації в хвилині, коли теперішні посідачі шкільних свідоцтв стануть на їх підставі провідною верствою нації? В яким відношенні є скільки сьогодні виданих свідоцтв до суми господарських і культурних вартостей, що їх наш нарід мусить у суперництві з іншими народами проявити і розбудувати? Чи та скільки більше чи менше за року на рік? Вже поставлення цих питань каже, що для громадянства нема закінчення шкільного року, нема з приводу цього відпочинку, ферій. Поодинокі, сьогодні одержані свідоцтва — це радість чи журба одиниць. У сумі та в зв'язку з іншими громадянськими явищами, це своєрідний суспільний фактор величезного значіння, який, занедбаний, може важко відбитися на всьому громадянському житті.

Не будемо перечити, що в такому розумінні сьогоднішній день радості для поодиноких українських дітей таким днем радості для українського громадянства не є. Є цілий ряд причин, чому це так. По-перше: скільки українських шкільних дітей — у порівнянні зі скількістю дітей інших народів на нашій території — менше у прямій відношенні до ступня школи. У народній школі вищого ступня українських дітей — відсотково — менше ніж у народній школі нижчого ступня, у середній менше ніж у народній, у високій менше ніж у середній. Так напр. римо-католики творили в 1934-5 шк. році 68,5% усіх учнів народних шкіл, а гр.-кат. і православні 19,9%. В середніх школах римо-католики були тоді 73,0% усіх учнів, а гр.-кат. і православні уже лише 6,2%. На високій школах відсоток усіх студентів римо-кат. творили у 1936-37 р. 79,3%, а греко-католики і православні лише 6%. Абсолютів середніх загально-освітніх шкіл було в 1934-5 шк. році: поляків 10784, українців 486, жидів 1143. У цьому році абсолютів фахових шкіл було: 18735 поляків, 445 українців і 1734 жидів. На 100 дітей у 1936-37 шк. році ходило до народних шкіл у східних воєводствах 74,9% у полудневих 92,3%, а в західних 99,2%. І т. д. По-друге: скільки українців відсотково малі в залежності від вартості даного типу школи для життя. В фахових школах є їх у порівнянні напр. з поляками чи жидами менше, так само менше українців — відсотково — в фахових школах ніж українців — відсотково — у школах загально-освітніх. Цього ствердження не потрібно аж доказувати статистикою, так воно загально-відоме. По-третє: фреквенція українців тим менша чим вищий ступінь школи — у порівнянні з фреквенцією українців у минулих роках. Так напр., коли порівняємо шк. роки 1928-29 і 1936-37, то побачимо, що на праві було в 1928-29 р. 5,2% українців, а в 1936-37 — 3,4%, на медицині: 6,0% і 3,2%, на техніці: 3,5% і 2,7%.

Не хочемо надто переважувати наших міркувань статистикою. Сказаного досить, щоб зрозуміти, що вартість бланкетиків, які сьогодні дістали сотні тисяч українських дітей, затрачується під національно-суспільним відомом, у даних умовах і в ході літ. Перед нами виразно загрозливе явище зменшення провідних верств нації і наслідком цього зменшення дотеперішніх інтелектуальних верств громадянства (учительство, адвокатура, судовики) і наслідком відсутності провідних власних шкіл і врешті наслідком значного зменшення допливу молоді до всіх рівнів і ступнів шкіл. Це марево культурної

павперизації і зменшення провідницьких національних верств ставляє справу допливу молоді до всіх шкіл — поруч справи самих шкіл і їх соціальної та культурної вартості — поміж українські питання першорядного громадянського значіння. Доплив молоді до шкіл виростає просто до ваги справи національної. І тому гін до вищої освіти не можемо залишити самому собі, не можемо дозволити, щоб ним руководив випадок чи химера одиниць. Гін до вищих шкіл, справу творення соціально потрібних кадр молоді мусимо, так би мовити, націоналізувати, зробити її предметом нашої громадянської діяльності та опіки. Наші низові, загально-освітні й економічні організації, громадські ради та поодинокі низові діячі повинні цю справу зробити предметом свого спеціального зацікавлення. Вилучення здібніших одиниць, висилка їх до шкіл, допомога для покінчення студій, узагалі опіка над допливом дітей до шкіл стає сьогодні одним з факторів, яким повинно цікавитися все громадянство нарівні з тим, як воно цікавиться іншими ділянками нашого громадянського життя.

Вкінці хочемо звернути увагу на ще одну річ: на надмірно велику боязнь перед безробіттям. Це правда, що в нас є безліч сіл, у яких десятки недокінчених студентів чи студенток відстрашують кожного селянина від посилання дітей до шкіл. Але й правда те, що дуже часто ці звихнені одиниці вибирали злі напрямки студій або наслідком власної незарадности скапарювались. Однак дозволимо собі сказати, що в оцінці загрози безробіття і павперизації вважаємо заник інтелектуальних верств небезпечнішим для майбутності нації ніж хвилеве чи кон'юнктуральне безробіт-

тя. Тому, хоч і як недобрі були би соціальні вигляди покінчення шкіл вищих ступнів, в всяку ціну треба старатися туди дітей послати якнайбільше. Тут і там зустрічаємо серед наших низів явища дуже відрадні. Ось нам відомий селянин, який вислав свого хлопця до гарбарні до одного міста в центральній Польщі і не жалів на ту ціль вилучити гроші. Безумовно ці гроші колись родині цього селянина виплатяться. Безумовно найкраща комбінація вищих студій і їх практичної користі. Та вже над усім повинно домінувати зрозуміння потреби висилки дітей до вищих шкіл без огляду на хвилеве некорисну кон'юнктуру для тих, що ці школи кінчать.

Ось так, з нагоди зміни шкільного року звертаємо увагу нашого громадянства на цю річ, яку нам сьогоднішній радісний діточий гамір нагадує: на постійну декаденцію допливу молоді до шкіл вищих ступнів. Треба, щоб двомісячна „передвижка“ родичів не відвертала уваги громадян від тієї прикрої справи. Навпаки, треба, щоб саме радісний гамір наших дітей пригадав нам, яку суспільну небезпеку може скривати школа, коли її функції не будемо брати під увагу у зв'язку з громадянськими і загальними явищами наших днів.

С. Т.

Міжнародні концесії в Китаю.

До цілої низки небезпечних конфліктів в Європі, в останніх днях долучився новий та дуже гострий японсько-англійський конфлікт в Азії. Чи з власної спонуки, використовуючи пригожий момент, чи за намовою союзників — „держав осі“, з якими в'яже японців антикомінтернівський пакт, Японія рішила підняти спробу викинути європейські держави з їхніх посілостей у Китаю. Вістрія Японії звернене в першу чергу проти Англії; Японія мавуть мститися на англійцях за те, що вони свідомо втягають до світової політики як свого партнера Світи, найближчого й найактуальнішого ворога японського народу. Від тижня збройні японські сили блокують англійців у їхній „концесії“ в портові місті Тієнцзіні, не допускаючи до тієї „концесії“ ніякої поживи, навіть молока для немовлят.

Непромакальні плащі від зол. 12* — у великій вибор у ШАПІРИ, Личаківська 1, Львів

Як формальну притоку до цього проти-англійського виступу японці подають, не знати напевно, вірний чи вигаданий факт, що в англійській „концесії“ скриваються і звідси доконують різних „саботажних актів“ китайські терористи, видачі яких японці даремно вже довгий час домагались. Одне мабуть не без слушності міжнародна преса висловлює погляд, що це тільки викрут, що Японії не йде про видачу кількох китайців, тільки про багато важливішу засадничу річ: про те, щоб усунути з китайського континенту всіх неазійців, у яких китайський уряд уже три роки добуває матеріальні засоби на оборону перед японською окупацією. Більше-менше англійської концесії в Тієнцзіні — це, мовляв, тільки початок; зламавши опір англійців і викинувши їх з Тієнцзіну, японці возьмуться — так пишуть поважні часописи — усувати англійців, а опісля французів і американців з усіх їхніх „концесій“ у Китаю. У зв'язку з цим для наших читачів буде цікаво довідатися про ближчі подробиці, що торкаються т. зв. „концесій“ у Китаю. Чи дійде до війни між Японією та посідачами китайських „концесій“, чи боротьбу за анексіювання не-азійців з Китаю ще вдасться може тепер якось компромісово відсунути на пізніше — цього ми, очевидно, не знаємо. Але справа йде про велику річ, яка відпо-

відно мусить мати великі наслідки: йде про те, чи імперіально-капіталістична Європа й Америка дадуть собі забрати можливість господарських користей з експлуатації великого й багатого китайського ринку.

Чужоземні „концесії“ в Китаю сягають своїм початком далеко, майже повних сто літ після програної „війни за опій“, Китай був приневолений у нанкінському договорі погодитися на спеціальні торговельні привілеї для англійських купців у портах Кантону, Амою, Шангаю, Фучов і Нінпо. Для англійських купців у тих містах призначено екстериторіальні терени, в яких англійці мають повну самостійну управу й цілковиту незалежність від місцевих китайської влади. За англійцями стали згодом добиватися і для себе „концесії“ також інші європейські держави та Злучені Держави Північної Америки. Французи, бельгійці, японці, росіяни, італійці, австрійці, японці й американці за якийсь час покрили китайські мір-ста густою сіткою своїх „концесій“. Даремно протестували проти цього привілею чужоземні розпоряджались китайською територією найкращі китайські патріоти, між іншими теж кож „батько китайської республіки“ Сунь-дзюнь. Велика війна щоправда скоротила час до чужоземних „концесій“, бо австро-угорська монархія розлетілась, Німеччині відбили II китайські „концесії“ у версальському договорі, а Бельгія та Союзні Союзні держави збрехали своїми територіальними привілеями у Китаю. Але англійці, французи, американці, японці та італійці до них сидять і своїх концесій, яких є більше, ніж 30 і які всім не виявляють охоти з них забратися. Найважливіші концесії є: в Тієнцзіні, Чіанфу, Суні і Беірцієн — портових містах північного Китаю, — далі у Вугу, Нанкіні й Сучау, — належать у долінському бігу ріки Янцзи, в Ганкаві, Чангша і Чунгкінгу у джереза Янцзи, у Кантоні, Фучов і Нінпо у південному Китаю. Міжнародні „концесії“ є також на деяких китайських островах.

Справу ліквідації міжнародних територіальних привілеїв у Китаю, як це сказано в початку статті, активізували тепер не тільки японці, які не відкинули своїх претензій на Азію, то бодай Китай уважали за одну з своїх колоній, „життєвим простором“ Японії, а й цілий Китай обернувся в одну велику „концесію“, але японську. Чи це йде пер поведеться, чи ні — це питання, на яке дасть відповість найближча будучість. У всякий випадок англійські дипломати мають чим журитися.

3 польської преси.

"Слово Народове" про свято 40-літнього єпископства митрополита А. Шептицького.

Котрийсь зі співробітників єндецького „Слова Народового“, присутній на ювілейному святі 40-ліття єпископства нашого митрополита, загорів таким обуренням проти українців що не зміг заспокоїтись та опанувати себе ще й у вікторок, тобто 50 годин після ювілейного торжества. Його звідомлення у вчорашньому (з 21. ч. м.) числі „Слова Народового“ це низка грімів і блискавиць єндецького Зевеса, нешкідливих тому, що штучних.

Хто був учасником чи свідком недільної церковно-народної маніфестації, той зі здивуванням прочитає у звідомленні „Слова Народового“ наприклад таку писанину:

Найчисленніше прийшла (очевидно на ювілейне свято у Святому Юрі) домашня прислуга, яка, як це відомо, знаходить прашо з польських домів. З сатисфакцією можна було ствердити, що поляки влекшись своїм прислузі участь у кількохгодинній маніфестації в честь отця митрополита Шептицького. Молоді було дуже мало.

Цей один уступ звідомлення вистачає на те, щоб кожний учасник недільного свята, якщо він не злобна людина, перевірів у своїй пам'яті „правду“, якою воює проти українського громадянства „Слово Народове“. І ще стає воно на котурни: мовляв — поляки влекшись маніфестації в честь митрополита Шептицького, бо звільнили на це свято свою прислугу! А молоді, якої було за цілий час торжества повно на всіх подвір'ях та всіх святоюрських мурах „Слово Народове“ таки зовсім не бачило. Мабуть „польська домашня прислуга“ заслонила її перед очима єндецького звітодавця. За те звітодавець „Слова Народового“ побачив, що:

„Обсада вхідової брами на подвір'я тий, що напастливо (!) збирали добровільні грошеві жертви на різні цілі і також устанавлення подібного шпаліру здовж цілого по-

двір'я робило велике замішання та враження дослівно торгівці.“

Збирання жертв на Захоронку при вхідовій брамі й на першому подвір'ї (на другому подвір'ї від 10-ої години був такий натовп, що тільки з трудом можна було пропхатись і прозбирання там жертв і бесіди не могло бути!), подія, яка майже щонеділі відбувається перед латинськими костелами, на яку нікому й не приснилося кидати громи, або лаяти її „торговницею“, алором схвилювала звітодавця зі „Сла Народового“. Так само він недовольний, що при вхідовій брамі продавано церковний орган „Христос Наша Сиіла“. Але найбільше він нападає, ще й товстим друком це підкреслює, на проповідь єпископа І. Бучка. Щож такого еретичного найшов народовий католик зі „Слова Народового“ у проповіді нашого владики?

„Всі вірні Української Католицької Церкви радіють з того, що Св. Отець Пій XII. на самому вступі свого правління вирішив Українську Католицьку Церков, що ясно й

рішуче ствердив у відаручному письмі до архипастиря-ювілянта.“

А далі:

„В тому письмі находило велику симпатію Св. Отця Пія XII. для українського народу та його церковного зверхника Митрополита Шептицького, якому надав ще вище становище — архієпископа, що асистує при папському престолі. Отже сьогодні всі вірні звернімо очі на Рим, бо ми отримали звітам признання великих заслуг і запевнення, що не згинемо.“

Оці слова проповіді єпископа І. Бучка, в яких тільки записаний ненависник українства може шукати якоїсь тіні, якогось „перекручування слів Св. Отця“ і тільки ворог католицизму може хвилюватись вірою українського народу в авторитет Апостольської Столиці як обороня окремих людей та цілих народів, випровадили звітодавця „Слова Народового“ цілком з рівноваги. Він апелює до „І. Е. Нунція і питає, що думає він зробити, щоб у майбутньому не допустити до надужиття (!!!) відручних писем Св. Отця для українських цілей“.

Закінчивши таким голосним фіналом своє звідомлення, „Слово Народове“ потішає своїх читачів фактом, що на ювілейних торжествах Митрополита не було нікого з єпископів чи священників станіславської дієцезії. Єпископ Хомишин має добру польську пресу, зрештою не віднині...

Інтерв'ю кореспондента виленьського „Слова“ а консулярним представником Словаччини.

Польська преса в останніх днях подавала різні інформації про внутрішнє положення у Словаччині. Редакція виленьського „Слова“, що змркувала дивоглядність деяких з тих інформацій, забажала перевірити їх у джерелі і тому звернулася до д-ра К. Кліновського, що від кількох місяців заступає Словаччину у Варшаві.

Д-р Кліновський заявив м. і. (гляди „Слова“ з 20. VI):

„У Словаччині мирно. Німецькі війська є тільки в тій частині Словаччини, в якій їх

побут був передбачений по думці словацько-німецького договору з 23. березня ц. р. Поза тим німецьких військ на терені Словаччини ніде нема. Отже інформації про рухи німецьких військ у Словаччині неправдиві.

Наше державне життя організуємо великими зусиллями та швидким темпом, перемагаючи великі труднощі. В найближчому часі ухвалимо конституцію, приймаючи республіканський устрій, оснований на засадах християнської ідеології та суспільного солідаризму. Від 1. липня заводимо новий адміністра-

Попереду **КРЕМ МЕРІДА**

раз, два, три

З ним на пляжу сміло підем

раз, два, три

А хто хоче негром стати
Мусить ще й олійок взяти

раз-два, раз-два, раз, два, три.

АР-ІЯ ЯВОРЕНКО.

АБРЕК.

Коня розкували — та почалось лікування. Всі знахорі від коней, які були в курені з додатком сілських знахорів, оглядали коня, але не знайшли в ньому хвороби. Підкували наново коня, причім коваль запевнив, що служив при гузарським полку, де кував не такі коні, як ця каліка. Був переконаний, що коли його підковання не поможє коневі, то вже так. Йому ніщо не поможє. Треба буде хіба застрілити коняку, або калікою їздити. А проте кінь храмав даліше. Ще як свобідно ходив, то того храмання не було видно. Та скоро сів на нього будикий їздець, починалось наново катування. Консіліум знахорів видало присуд, що кінь має нарости на ногах.

— Ото — думав я — дочекався чоловік коня, та попав на такого, що хоч пішки ходи. — Кінь пасся, годувався, а я їздив конем одного із вістових... Мій булавний був наголовний оптиміст. Нічим не зневірювався, в кожній хоч і очевидно пропашій справі — знаходив причину до надії, що все буде добре. Він не знеохочувався і моїм верхівцем.

— То — бувало говорить — пане поручнику, з нашого сивого ще буде кінь. Він старанно уникав всякої ганьблитої назви, як „каліка“, „старцун“, які я понадавав коневі.

— Я ж його видів передше, як він у полі ходив. Тож нічим панючка в танці. Той на подобу гарний він. Це щось йому стає, як не в пристріту — то з очей... Але це переїде. Якби так це мій кінь, то я давно казав би його підкурити, але в панів то все інакше...

Звичайно кінчав свою бесіду відходячи, що в якому відчувалось, щось ніби просьба

згодитись на ті його остаточні лікувальні пропозиції — а ніби молитва:

— Боже, прости тим панам, бо не знають, що роблять.

Я завсіди при такій розмові забороняв йому всякі такі бабські забобони, а щоб забезпечити себе від того, що він може потайки це зробити, я старався скріпити його волю амбіцією, мовляв, не ялося воякові з бабами та їх дурними забобонами возитись.

Аж раз приходить до мене булавний, веселий, усміхнений... Міна переможця, нічим Наполеон по битві під Австерліцом... Навіть не ждав на мій запит, а сам радісно відрпартував:

— Пане поручник, голову слухняно, що коневі нічого не бракує. То добре вишколений кінь, стара воина.

— Як? — питаю — вже не храмає?

— То залежить, відповідає таємничо — хто ним їде. Йому не бракує нічого, але він — як стара воина — маркірант. Як не мусить, то волять не робити служби.

— Фантазуєте, булавний, — кажу йому сміючись — ніби кінь має розум і хитрість, я людина?

Ці мої слова болюче вразили старого провозу. Не те його заболіло, що я йому не повіри, а те, що я скептично поставився до інтелігенції коня. Мій булавний тільки ніби від несхочу докинув:

— Пан поручник самі спробуйте і переконаються. Тільки його треба попестити, а потім потиснути ним. Зібрати цуглі, дати шпорю...

— Не бітєсь, не буду пробувати. В мене нема часу на забаву з конем, — відповідав йому нетерпляче, бо досить мені було тої кінської історії.

— Та я нічого, я тільки так кажу на всякий випадок... — ніби виправдуючись, закінчив розмову булавний.

А все ж сталося, як він казав. Ще того

дня я мусів поїхати таки своїм верхівцем... і їхав добре. Кінь був дійсно маркірант. Такий зайшов припадок: Того дня був рух у команді мого куреня. Значковий з одним вістовим-кінотчиком виїхав до першої сотні, що стояла на самім правім крилі. Другого вістового треба було вислати з тайним письмом на ліве крило, третій поїхав до обозу, останні три виїхали як ескорта зловлених так, що в курені не було ніодного верхівця. Аж тут нараз коло 11-ої години приходить телефонічний наказ із команди бригади, щоб командант куреня негайно ставився в команді бригади. Питаю телефонічно шефа штабу, чи то дійсно ксєнечний негайний приїзд. Кажє, що так, бо саме приїхав командант корпусу і буде обговорювати плян якоїсь акції на фронті. „Командант корпусу“, „плян акції“ — самі сильні слова. Не вільно в таких випадку гаяти часу, тому я дав наказ негайно сідлати коня. Мій булавний підсміхнувся, виїшов, а за 5 хвилин рапортував:

— Голошу слухняно, пане поручник, що кінь уже осідланий.

Револьвер, біноклі, ташка з картами, це вирід, який не гаючись можна вдягнути так, і я зараз був надворі. Та я не ступив відразу стремено. На мое здивування під сідлом стояв сивий „старцун“, — хоч ситий з неробства, але з похнюпленою головою... Звичайно — каліка. Мене обхопила лют. Тут треба вже їхати, а булавному забагається робити експерименти. Гнів звучив у йому голосі, як в заклікан:

— Булавний, що це за жарти? Хто казав вам сідлати каліку?

— Пане поручник, голову слухняно, що всі коні в розїзді — цей єдиний залишився, — відповів спокійно булавний. — Але я раджу їхати ним — додав невинно.

Нема іншого кола — треба було вгамувати гнів. „Не порадиш — я подумав — поїду каліццном“

(Далі буде).

пійний устрій, опертий на давніх жунаватах. Від вересня увійде в життя шкільна реформа, що упорядкує нашу досі дуже скомпліковану шкільну систему.

Господарське життя розвивається нормально. Тепер будують дві залізничні лінії, німеччина доріг і автошляху Братислава—Жіліна. Вже в найближчому часі заключають торговельні договори з мадярами, італійцями, югослав'янами та румунами. З Польщею і Німеччиною такі договори вже маємо.

Наша співпраця з німцями зовсім не виключає співпраці з іншими, зокрема сусідніми державами, передовсім з Польщею. Це виразно підкреслив у своїй останній промові міністр Дурчанський.

Деякі щоденники в Польщі подають, на жаль часто, інформації з закордонних джерел, яким не все залежить на точності. Часом псевдуються також статті, що свідчать про велику ігноранцію у словацькій справі. Невдоволюючи один із великих варшавських щоденників помістив статтю, в якій ствердив, що у Словаччині дуже міцніють впливи священника Еглічки (мадярон — прим. ред. „Діла“), словацького діяча, що живе на еміграції в Лондоні. Тимчасом о. Еглічка помер уже в осени минулого року, про що автор статті, очевидно, нічого не знав. Таких та інших подібних випадків незнання словацької справи я міг би ще цілу низку навести."

—40—

Положення у Словаччині.

Міжнародна преса, зокрема деякі ліві англійські часописи від кількох днів приносять тривожні вістки про те, що Німеччина задумала нову агресію. Мовляв: 20.000 німецьких воєнків перемашерувало через словацьке місто Жіліну, кілька тисяч німців розтаборилося у Братиславі, щораз то нові німецькі частини нібито вмащевують до Словаччини, яку Берлін рішив по одним часописним версіям зовсім окупувати, по другим поділитися Словаччиною з мадярами.

Німецькі офіційні кола рішуче заперечують усі ті повідомлення. Так само словацькі урядові кола офіційно і категорично опрокидають ті англійські аларми.

Словацький шеф пропаганди Маха в розмові з редактором „Грватского Дневника“, центрального органу хорватської селянської партії, п'янує ті тривожні вістки як свідому брехню. Дивно якось, сказав Мах, що цю неправду по-

ширюють якраз ті кола, що залюбки підкреслюють konieczність збереження незалежності навіть найменших націй. Певно, що така молода держава як Словаччина мусить боротись з деякими труднощами, але хіба ж імунізовані від таких, або й ще більших труднощів деякі великі держави? Поширюванням брехливих повідомлень ніхто не робить прислуги Словаччині. У Братиславі добре знають, що цю ворожу акцію підтримують мільйони, що їх забрав зі собою пан Бенеш. „Зажурені“ долею Словаччини „приятелі“ над Тамізою та Секваню розпускають чутки, що у Словаччині страшне безробіття та нужда. В дійсності у Словаччині нема тепер ні одного безробітного, хочби з тої причини, що 60.000 словаків нашло працю та заробіток у Німеччині. Треба було 4.000 робітників взяти з Німеччини назад, бо не було кому працювати при напівдоріжжю у Словаччині.

Людендорф „третього райху“.

Командантом німецької операційної групи, що її сформовано на кордоні польського Шлезька. Гітлер призначив генерала фон Вітерсгайма. Зацікавлення для особи цього генерала, що у випадку війни відіграв би велику роль, велике зокрема на сторінках польської преси.

Аванс генерала Вітерсгайма на генерала бригади в 1934 р. був несподіванкою навіть для деяких військових достойників „третього райху“. тому, що в авансі поминено 56 старших від від нього полковників. Означ найбільш втаємничені в Берліні не дивувались. Генерал Вітерсгайм був автором цілої низки операційних планів, з яких деякі — щоправда без проливу крові — з успіхом здійснено. Анексія Австрії, Судетів та Чех відбулась саме по планам цього генерала. Серед фахівців з німецького генерального штабу ген. Вітерсгайм має опінію не-

звичайно спосібного штабовця. Це „Людендорф нової армії“ — кажуть начальники й підчинені генерала Вітерсгайма.

Всю велику війну ген. Вітерсгайм відбув на штабових становищах, але не в німецькій, тільки в австро-угорській армії. Кінець війни не є кінцем військової кар'єри цього генерала. Після сформування „райхсвері“, приділяють його до штабу 3-ої дивізії піхоти в Берліні. Тут став він одним з найспокійніших організаторів т. зв. „чорної рахисвері“, тобто таємної німецької армії. Коли в 1934 р. генерала Фріча іменували шефом управи сухопутних військ, він зараз покликав до себе ген. Вітерсгайма, що був перед тим його шефом штабу, і віддав йому дуже відповідальний відділ у т. зв. „труп-пеналті“. Тепер Гітлер призначив цього генерала на польський кордон.

Дійсність „Народнього Дому“ у Львові

ТА ВАРТІСТЬ ПОЛЕМІКИ З П. ГАНАСЕВИЧЕМ.

(3 листів до Редакції).

Високоповажаний Пане Редакторе!

Широ дякую за витинки статей п. К. Ганасевича про львівський „Народній Дім“, поміщені в „Руському Голосі“ та „Землі і Волі“. Передаючи їх мені Ви висловили бажання, щоб на них у „Ділі“ зареагувати. Як знаєте — я дуже нерадо адаюся у полеміку та зокрема на вступі статей, поміщених вчч. 101—106 цього річного „Діла“ я не винив охоти вдаватись у полеміку з п. Ганасевичем. Тому не дивуватись, що йду назустріч Вашому бажанню, після вагання та з великою неохотою.

Перша черга статей п. Г. займається правним станом фундації чи Інституту. У цій ділянці я некомпетентний; я вислухав свого часу рефератів двох мабуть найбільших авторитетів у цій справі, а саме през. д-ра К. Левицького та сен. В. Децикевича, що хоч в деїм з собою не погоджуються — однозгідно доходять до діаметрально протилежних висновків, ніж п. Г. Знаю, що цією справою поцікавився теж один з наших молодших юристів, що певне оголосить висади своїх архівальних студій ще в цьому, до деякої міри ювілейному році, бо ж саме у 1939 році минає 90 літ від уфонування цієї ще досі „неуконоституованої фундації“.

Цікавіші могли б бути статті „Timeo Danaos et dona ferentes“ з підзаголовком „Українці ліквідирують а не санірують Н. Д.“, якщо вони не були б писані до вжитку „Слова Народного“, що їх сквалливо зужиткувало проти у-

країнців. А шкода, бо саме москвофіли могли би багато цікавого написати про Н. Д., якщо б їм залежало на „дійсній дійсності“. Доказом цього хочби моя розмова з одним з визначніших москвофілів, що після видруккування моїх статей у „Ділі“ гратулював мені їх появи, а рівночасно заявив, що я в них і половини цього не сказав, що можна би про Н. Д. написати.

У своїх статтях я подав фактичний стан справ Народнього Дому на основі протоколів засідань Тимчасового Виділу цієї установи та офіційних звідомлень, що стали мені, як голові цього Виділу, доступні. Річчю москвофілів було б доповнити недоступну для українців другу половину — на основі власних переживань. Така була цілком моїх запитів, скермованих до п. Бачинського.

Які ж заміти висуває п. Г. проти ненависних українців, що по його думці не лише спричинили загибель Н. Д. і ліквідують його, та мабуть винні теж у тому, що й на сонці появилися палини.

Для п. Г. це дрібниця відписання головно заходами посла Целевича 160.000 зол. відсотків від залеганих податків. Очевидно, це дрібниця в порівнянні до щедрої руки останнього державного комісара, який обложив Н. Д. на суму в деситеро більшу.

Найбільшим нещастям — на думку п. Г. — є продаж „руського“ майна в українські руки (хоч інших рефлектантів не було), 52% на укра-

На могилу Миколи Бенцала.

Громадянин!

У розквіті сил і таланту зійшов минулого року у могилу улюблений усіма артист нашого театру Микола Бенцал. Коломийські земляки дають доказ справжнього патріотизму і пошани для нашого театального мистецтва влаштували покійному артистові величавий похорон.

Найближчі товариші сцени М. Бенцала, члени театру ім. Котляревського дали прегарний приклад самопожертви складаючи перший фонд на скромний пам'ятник на могилі свого товариша. Замовлений пам'ятник готовий — пора зазначити ним місце, де спочиває заслужений артист і характерний громадянин. Кожний, хто згадає креації Миколи Бенцала на сцені, чи його появу у приватному житті, нехай підтримає свій спомин хочби скромною лептою на його нагробник у Коломиї, де невідання смерті захопила його серед праці.

Жертви слати на адресу:

Український Кооперативний Банк, Станіславів, вул. Сап'їжінська 23, на фонд будови пам'ятника бл. п. М. Бенцала.

Кооператива Український Театр у Львові.

Інські установи від чинців оплачуваних „руськими жильцями“ (це мабуть причина, що установа, якій п. Г. проводить „засадничо“ чинців не платить), заміна „руських дворників“ українськими дозорцями домів (між змінами „дворниками“ був і українець, а нові „руські дворники“, якщо взагалі у Львові існують, до Н. Д. не зголошувалися), введення „мови“ в діловодство Н. Д. (це вже чиста — скажимо делікатно — фантазія п. Г., бо досі нема там мови, лиш є діловий мовний язичок) та введення двох членів УНДО в Управу Н. Д. (знаємо, як це на ділі виглядає).

На ці всі заміти, оскільки вони не скоплені з повітря, слід ствердити, що всі санітарні розпорядки, до продажу „руського“ майна в українські руки і зміни льокаторів та „дворників“ включно — були опініювані Тимчасовим Виділом, в якому засідає теж і д-р А. Хиллак, що не лише їм не противився, але й уважав, що вони одинокі можливі і корисні для саніції Народнього Дому. Д-р Хиллак — хоча засадничо протиний участі українців навіть у такому проблематичному тимчасовому управлінні Н. Д. — не це діється під цю пору, висловлюється з орінанням про їх доцільну та успішну діяльність для саніції тої установи. Знову тільки з засадничих причин є д-р Хиллак проти того, щоб побудувати фонди з доходів Н. Д. припадали установам українського характеру, навіть чисто харитативним. Я глибоко переконаний, що д-р Хиллак напевне вважав би перехід частини майна Н. Д. в жидівські, скажимо, руки більшим нещастям, ніж його перехід в руки українські. Що торкається парцеляції землі в Білці і Костеневі, яка, мовляв, теж перейшла в українські руки — не можу висловитись, бо при веденні парцеляції жадали від рефлектантів тільки того, щоб вони подали своє віроісповідання, зрештою жодно з вимогами земельного закону та згідно останньою волею фондатора д-ра Васильяна. Знаю, що більшість населення в Білці і Костеневі українці, а в Костеневі москвофіли. Теж буде напевне відношення між парцелярами обох осель. Завважую, що на бажання д-ра Хиллака здержано часово продаж українській установі громадського дому в Білці, що його засідає державити від Н. Д. неіснуюча читальня Общества ім. Качковського за 1 зол. річно (10%).

Дуже дивується п. Г., що з свого задоволення зазначаю нехиті москвофільські устави платити чинші, бо, мовляв, ті установи користуються з дарових мешкань на основі „устава Н. Д.“. На жаль у „Статутах Р. Н. И. Народний Дом“ 1911 р. не знаходжу таких постанов, від яких можна би підтягнути дарові помешкання для кономічних та касинових товариств, зате знаю, що член Тимчасового Виділу д-р Хиллак не лише солідаризується з постановою, що всі без винятку льокатори мають платити біжучі чинші, але й особисто на москвофільські устави, між іншим і на Р. С. С. К., якого директором є п. Г. впливає, щоб додержували своїх зобов'язань, щоб додержували своїх зобов'язань, щоб додержували своїх зобов'язань.

Належу до людей, які менше успішних, і менше саніції кількох українських установ, і менше цієї справи деякий досвід. Знаю, що як успішні знайдеться у скруті положенні — то жодна

Сторінка без політики.

Коли стогне і співає пустиня?

Подорожники, які часто бували в піскови-тих пустинях, знають, що там трапляється дуже часто дивне явище, а саме здається, що пустиня грає.

ЧОМУ ПУСТИНЯ ГРАЄ.

Чим висвітлити таке явище? Без сумніву спри-чинює його тертя мільярдів зерен піску. Такі зер-ня піску, нагріті за цілий день під впливом променів сонця, корчаться вночі під впливом холоду. Різноманітність звуків походить із того, що зернятка піску мають різні форми та різні величини. Таким чином можна собі пояснити всі ті, здавалося би таємничі дзвони, зідхання зойки і плачі.

Всеж, навіть на європейця, обізнаного до-бре з життям на пустині та з її явищами, який зміє собі як слід пояснити спів пустині, таке яви-ще робить просто несамолюбне враження.

ПУСТИНЯ ЗІДХАЄ.

Кожна пустиня має, наче свої звуки, чи ме-лодії. Англійський подорожник Бертрам Томас чув у Мексиканській пустині таємничі дзвони. Тубильці оповідали, що в тому місці, в якому чути таємничі дзвони, стояв колись монастир що його повітряна труба заснивала піском. Від тієї пори кожного вечора чути зіпід землі ве-чірні дзвони. Такі легенди кружляють теж і по інших пустинях.

В Чиле чув англійський інженір, який пра-цював при будові залізничної лінії через пусти-ню, звуки, що нагадували брєння мільйонів бджіл, що літали над піском. Тубильці, які пра-цювали над тою будовою під проводом інжені-ра, попали тоді в панічний страх і хрестилися, кажучи, що так співають душі тих, що погину-ли в пустині. Робітники не хотіли за ніяку ціну працювати далі в несамолюбнім місці. Англійський інженір мусів припинити працю і подбати про європейських робітників, які не були такі забо-боні, як їх краєві товариші.

Зовсім інакше грає пустиня Сагара. В захід-них районах Сагари подорожники нерідко чують вечорами зойки та зідхання, які лунають десь іздалеку. Араби запевняють, що так стогнуть душі полеглих в пустині борців.

ГОРА „КРИКУН“.

У північному Чиле є гора, яка має дивну прикмету, що в неї добуваються звуки, що на-гадують людський голос. Тому теж тубильці на-звали ту гору „Ель Браматоре“, значить „Кри-

кун“. Ті дивні голоси походять із того, що збіч-ця гори покриті верствою сипкого піску. Той пі-сок пересипається, коли хтось по ньому ходить. Поодинокі зернятка потирають себе взаємно і дають звуки, що скріплені гомоном, нагадують людський голос. Також у Палестині, на горі Си-най чути іноді глухі звуки, яких походження по-дібне. Африка має кілька гір, що добувають зі себе звуки. Ті гори складаються зі скель, що ві-тривають і розпадаються. Частинки скелі, що ві-дірвані вітром спадають по збіччях гори, ви-кликують теж звуки, що їм гомін надає кілька-кратну силу. Мурини вважають такі гори святи-ми. На їх думку на таких горах мешкають мо-гутні духи.

ШТУЧНА ПУСТИНЯ.

Магараджа Кашміру чув про африканський співочі пустині. Він хотів зробити якнайвелича-вішою свою коронацію та заімпонувати світу, тому рішив уладити у своїх теренах штучну спі-вочу пустиню. А що він був одним із найбагат-ших індійських князів, не вважався видатками та вислав до Африки кільканадцять кораблів по спі-вочий пісок. Той пісок він велів відтак розсипа-ти по полі і таким чином зробив мило, штучну пустиню. На жаль, експеримент не вдался. Спі-вочий пісок був німий і не хотів співати на при-каз магараджі. Тоді магараджа попав у люту та жадливо покарав своїх слуг, що працювали при творенні штучної пустині. Він не хотів зрозумі-ти, що феномен співочої пустині залежний від льокальних кліматичних умовин та не дається за ніякі скарби світа пересадити, як рослина.

МУЗИЧНЕ ДЕРЕВО.

Іноді буває теж і таке, що деякі дерева ви-дають зі себе мелодійні звуки. У пралісах Мек-сикі стрів американський ботанік Джон А-дамс дерево, яке, як оповідав тамошній пере-каз, час до часу добувало зі себе звуки. І справ-ді ботанікові вдалося почути тихі, мелодійні звуки, що добувалися зсередини дерева. Зацікавле-ний таким незвичайним явищем, американський ботанік присвятив кілька днів на те, щоб прослі-дити причину такого явища. По обсервації аме-риканець прийшов до висновку, що дивні звуки спричиняють тисячі малих хробачків, які точи-ли у нутрі дерева.

Очевидно, що такі пояснення зовсім не пе-реконали тубильців, які й надалі вірять у над-природну силу святого дерева.

—o—

Експериментальна психологія досліджує обличчя.

Щораз частіше переконуємося, що деякі на-родні звичаї, що надаємо їм тавро забобону, ма-ють практичне застосування та далуться науко-во виправдати. Напр. у давнину, щоб „розпізна-ти обличчя“ казали людині, витріщивши очі ди-витися на лиску тіла, як: дзеркала, кристали й дорогі камені. Очевидно, психологія критич-но поставилася до таких „практик“. Інакше на-те задивлявся учений д-р Бендерс, що зробив у Психолог. Інституті цікавий досвід. Він при-казав 100 людям з великою увагою глядіти у,

шклянну кулю. П'ята частина тих нормальних і зовсім здорових людей заімпітила низку суб-ективних образів, при чому одна особа побачи-ла такі образи, як: різьби, акварелі й фотогра-фії. Учений потребував тільки пізнати як реа-гують ці образи на обличчя поодиноких людей, щоб описати зачислити їх до відповідних психо-логічних типів. Такий давній забобон став у руках лікаря медично-психологічним помічним засобом.

Ю. К-ш.

Чому коти ловлять миші?

(Дешо про наше домашнє звіря).

Те, що коти ловлять миші, здається цілком природне. Проте один англійський зоолог, що довго займався цими звірятками та написав про-них грубу книгу, твердить, що миші не відпові-дають котам. Незвичайна чистота котів каже нам думати, що миші невідповідно дібрані до їх поживи. Коти знаменито лазають по деревах і їх природною добочкою були птахи. Мишоловами стали вони шойно тоді, коли замешкали разом з людьми — таке твердить англійський зоолог. Вони думали, що мишки, які швидко бігають — це рід птахів і почали на них полювати. Дока-зують, що ці адогади не ведуть на мисівці є те, що тигр — великий кіт — боїться мишей і не хва-тає їх.

Учений зоолог оповідає ще багато цікаво-го про котів. Зі змислом члємо, що кіт —

це одиноке звіря, що побіч людини і птахів зу-міє співати — бо муркотіння кота учений визна-ює як примітивну форму пісні, при якій голо-сові струни працюють подібно, як у людини. Та цей дар є дуже обмежений, бо кіт може співати лиш в одному тоні.

Кіт є найстаршим домашнім звірятком. Ма-ємо докази, що ще перед 1800 р. пер. Хр. люди любили дуже ці звірятка, але імовірно ще бага-то скорше стали вони мешканцями людських ос-ель.

Старинні єгиптяни любили дуже котів. Коли їм згинув кіт — відгали жалобу та на знак жа-лю голили брови. Тіла котів балсамували й уро-чисто вкладали до гробів. При розкопках знай-дено тепер багато таких котичих мумій. Ще сьо-годні є в Каїрі заведення, що опікується безза-

Звертаємо увагу нашим Передплатникам
що нашеkonto в П. К. О. ч. 143.322

Є ЗЛІКВІДОВАНЕ,

тому просимо всі складанки з цим чис-
лом знищити і пересилати передплату
тільки складанками з

Ч. 504060

хисними котами. Цей котичий дім заложено ще перед 700 роками і сьогодні тішиться він вели-кою популярністю.

Поети оспівували котів найбільше зі всіх звірят. Також великі люди були любителями ко-тів. Оповідать, що Магомед, щоб не збудити кота, який спав у рукаві його плаща, відтяз ру-кав, забираючи плащ.

Про котів розказують, що вони мають не-звичайну пам'ять. На чердаку одного пароплазу жила кітка і там привела на світ малі котята. Че-рез припадок вона залишилася у пристані, коли корабель відплив. Вона гляділа за кожним ко-раблем, що причалував у пристань. Аж за два місяці побачила пона здалека свій корабель і за-раз кинулася до води та допливши до корабля пішла на чердак просто на місце, де вона зали-шила свої діти.

Ю. К-ш.

Часопис прошаків.

В Будапешті виходить від довшого часу о-ригінальний часопис, який є офіційним мадяр-ських прошаків. Прошакський часопис друкуєть-ся на літографії і колюпортують його конспіратив-но. Начальним редактором того часопису є проф-есійний прошак. В передовиці першого числа того часопису редактор мотивував потребу се-лекції серед прошаків і про бойкот усіх тих, які жебрають, а можуть працювати. В іншій знову статті подана статистика заробітків прошаків в Англії, Америці, Франції, Німеччині й Мадяр-щині.

Прошакський часопис має теж відділ оголо-шень. У тих оголошеннях пошукують за малими дітьми, яких можна було б винайти, щоб ви-кликати милосердя серед прохожих.

—o—

Місто, що ним управляють жінки.

Місто Левфорд в Англії є мабуть найдивні-шим та може є найоригінальнішим містом у сві-ті. Ним управляють жінки. Хтось зловбий міг би сказати, що тут нема нічого дивного, бо жінки скрізь усім кермуть та в тому місті вони не кермуть посереднє, як ми звичайно до того привикли, значить не кермуть тільки мужчина-ми, але таки справді вони володіють містом. По-чавши від посадики та закінчивши на магис-тратському возному всі міські уряди займають жінки. Жіноче місто може почванитися ще од-ною прикметою, а саме воно не має зовсім полі-ції. Мужі жінок, що володіють містом є найпри-кладнішими громадянами та нема потреби сто-сувати супроти них якнебудь репресії. Вихо-дить, що тамошні жінки справді зміють добре управляти своїм містом.

—o—

Впертий самовбивник.

Несамолюбним рекордистом у впертості са-мовбивства був французький рільник Дюмонте, який помер свого часу у лічниці в Шароль. До тієї лічниці привезено його із простріленим че-репом, кількома колесними ранами, попростини-ми жилами на руці, крім того з об'явами затро-єння.

Виялося, що Дюмонте хотів по смерті сво-єї коханої жінки виконати самогубство, тому він спершу всадив собі у голову набій дрібного шроту з ловецької ручниці, відтак проколов со-бі кілька разів живіт. А що після пострілу він не мав уже багато сил, щоб досягнути ножем до нутренностей, то він ще для певності попро-тивав собі жили на руках. Коли ж і те все не по-магало, впертий самовбивник зажив ще кілька пастильок сублімату. Однак небувало сильний організм селянина переможно вийшов із тих ус-іх спроб самогубства і Дюмонте був би вийшов здоровий з лічниці, якби він не був заморив се-бе голодом на смерть.

—o—

НОВИНКИ

23

ЧЕРВЕНЬ

П'ЯТНИЦЯ

Сх. ст. 10. червня 1939.

Тимотея.

Лат. Зонна.

Осн.: схід — 3.15, захід — 10.37.

Місця: схід — 11.22, захід — 23.9

Завтра: 24. червня. Субота.
Ст. ст. 11. червня 1939.
Партозюма, Марти.
Лат. Івана Христоса.
Осн.: схід — 3.15, захід — 10.37.
Місця: схід — 12.37, захід — 0.
Червня червня у год. 3.35.

— **УКРАЇНЦІ МІСТА ЛЬВОВА!** Всю садовину та городовину купуйте тільки в крамниціх „ЦЕНТРОСОЮЗУ“. Подрібно: Ринок 39, гуртом: Корняків 1. На часі: ПОЛУНИЦІ І АГРЕСТ. 54/59 —2

— **ЗВЕРНІТЬ УВАГУ** Знайомим, що модні торбачки, парасолі, валізки, течки, пуляреси, дартунки купуємо тільки в українському магазині „ТЕКА“, Б. Гіриць, Львів, вул. Шайнохи 3. 92 —6

— Камінь Довбуша над Прутом, п. Ямна. „ЗЕЛЕНА ПАЛАТКА“ С. Олесницької поручає прегарні кімнати з вибагливим харчем. 1245 —3

— **Ворохта** — це найгарніше літнє в долині Пруту. Кожний українець пам'ятає, що існує там першорядний український пансіон під Матірю Божою під управою Т. Дмитеркової в прегарнім городі-парку над Прутом, який запевняє Вам, що лише там проведете якнайкращу відпустку і літній відпочинок. Знаменитий харч і приступні ціни! 1143 —11

— Ш-ий і IV-ий Річні Пописи елевів Вищого Музичного Інституту ім. М. Лисенка у Львові клас фортепіану, скрипки, віолончелі, сольоспіву, камерної, диригентської і хорської класи, відбудуться в п'ятницю 23. VI. (середні роки) і в суботу 24. VI. (вищі роки), обидва рази в годині 18-їй (6. вечір) у малій залі Муз. Т-ва. Вступ за програмкою. 1—2

— Лиси, пелеринки, боа готові і на замовлення поручає Юліян Гаушевський Львів п. Капітульна 3. I. п. тел. 254-46. Нові журнали мод на 1940 р. До кінця травня дешеві перерібки.

— Магазин постелі Р. Джала — Львів, Хоружини 5, поручає ковдри, матраци — переробляє ковдри по 4 зол., матраци по 6 зол. Приймає піра до прання. Тел. 294-81. 1022 13-100

— **Шо смакує в літі?** Будинь „Ароза“ — добре застуджений. Подавайте його зі сирим або підвареними овочами, битою сметаною, соком чи конфітурою. 518

— **Подаю до відома**, що від 19. ц. м. веду далі адвокатську канцелярію в Долині. — Ц.р. Володимир Горбоний.

— **Промоція лікаря** Степана Брика на доктора медицини відбулася у вівторок 20. червня ц. р. у львівському університеті.

— **Чому українських дітей не вчать гр.-кат. релігії?** У Бережанах є коєдукаційна приватна купецька гімназія, до якої ходять ледви 9 греко-католиків. З цих дев'ятих лиш одна учениця домагалась, щоб її вчили гр.-кат. релігії і складала приватний іспит з релігії. Інші ученики (ці) ходять на польську релігію, між ними навіть донька б. УСС-а. Гр.-кат. парох у Бережанах нічого не зробив у цьому напрямі.

— **Звільняють учителів-українців.** Тернопільський шкільний інспектор Блонський повідомив учителя Даміана Камуса у Скалаті та учителя Теофана Луцишина у Старім Скалаті, що з днем 1. вересня ц. р. звільняє їх з посади учителів. Причина цих звільнень невідома.

— **Балетмайстер** Лівонський їде до Швайцарії та Італії. Володимир Лівонський, балетмайстер і шефрежисер українського державного театру в Хусті, який по прилученні Карпатської України перебував у Празі, підписав тепер умову на виїзд до Швайцарії, куди відіде з „приватним балетом“. У Швайцарії виступатиме на міжнародному фестивалі. До співпраці Лівонський запросив відомих мистців: музиканта Б. Левицького (народні пісні), інструменталіста Треяна, костюми: Г. Мазепа, лібретто, режисерія і хореографія: Р. Лівонський. У головних ролях: примабалерина Е. Нікольська (батько українців), Палочкова, Кладінова, Лівонський, Карганек, Баргер і весь ансамбль приватного балету. Крім того „приватний балет“ відіде до Італії до Мілана.

— **Збаламучені українці у французькому концетраційному таборі.** З переходом до Франції частини червоних військ з Еспанії, французька влада організувала в місті Сен-Сипрієн у департаменті Східні Піреней концетраційний табір для цих військових частин. У цьому таборі інтерновано теж сотню ім. Шевченка, що складалась з українців з Франції та Аргентини і з білорусинів. Українців є 52, білорусинів 38. У таборі — лише закордонна преса — перебувають такі українці з Франції: Сташко Іван, Кришко Олександр, Ткач Іван, Данильчик Нестор, Яценчук Федір, Семенчук Маркіян, Гавриленко Антін, Гикавий Федір, Паньковець Дмитро, Гіриць Микола, Литвин Степан, Самагала Микола, Чанас Михайло, Фільц Іван, Салемко Олександр, Удуд Дмитро, Дуджа Микола, Явний Микола, Савчук Іван, Будах Степан, Новицький Іван, Горончак Микола, Шумський Осип, Прийма Ярослав, Мартинюк Федір, Лихочвор Іван, Качор Микола, Сирдяк Олександр, Череп Петро, Зубрицький Іван, Явний Іван, Вавринов Іван, Касперик Василь, Малий Григорій, Хмарник Осип, Заставний Андрій, Вачко Михайло, Вондарчук Володислав, Леончук Кирило, Продіус Микола, Соснюк Микола, Кізіт Петро і Дорош Василь; інші з Аргентини. Інтерновані — пишуть закордонні часописи — нарікають на відсутність українських часописів і книжок. Сильно теж бідують, бо не мають грошових засобів.

— **Хто виграв на лотерії?** В нинішньому тягненні Клясової Лотерії впали м. і. такі більші вигри: 30.000 зол. на ч. 72999; 10.000 зол. на ч. 1537 70501; 5.000 зол. на ч. 55750 118740 144052; 2.000 зол. на ч. 15771 26607 46354 101136; 1.000 зол. на ч. 13502 29411 45927 119785.

— **Відібрали дебіт.** У „Моніторі Польським“ з 17. ц. м. появилася рішення міністерства внутрішніх справ з 6. ц. м. яке відібрало дебіт у Польщі часописові „За Україну“, що виходить в Білгороді. Крім того міністерство відібрало дебіт німецькому часописові „Ост-Дойче Моргенпост“, що виходить у Битомі; рішенням з 9. ц. м. відібрало дебіт таким німецьким газетам: „Дер Ангріф“, „Берлінер Льюкаль-Анцайгер“, „Берлінер Ілюстрірте Нахтвасгабе“, „Европа Більдматтер Дінст“, „Вельтвахт дер Дойчє“, які виходять у Берліні та „Данцігер Ноесте Нахріхтен“, „Данцігер Зонтагсцайтунг“, „Кенігсбергер Альгемайне Цайтунг“, „Штутгартер НС Курієр“ і „Пройсше Цайтунг“.

— **Вже почалися жнива.** Минулої суботи 17. ц. м. почалися жнива в городенському повіті, де селяни жнуть уже ячмінь.

— **Збудували два нові „доми людюві“.** Минулої неділі 18. ц. м. кс. Турек в асисті оо. Францішканів посвятив „дом людюві“ в польській колонії „Поддембово“ в Гаях к. Львова. Згаданий „дом людюві“ збудували польські товариства та організації при підтримці секретаріату порозуміння ПСО. і комітету „дару народового“ ТНЛ з Львова. З ініціативою будови „дому людювого“ в Гаях виступив Пов. Видіа ТНЛ у Львові восени 1938. р. по вбивстві поліціанта та поштової урядниці Просьякової. По богослуженні у Глуховичах і аложенні вінків на могили Просьякової вирушив похід до згаданої оселі польських колоністів у Гаях, де відбулось посвячення дому. У посвяченні взяли участь представники влади зі старостою Замечніком, полк. Кайзером, дир. Бачинським та радн. Пакошом на чолі. Представники влади вигадали відповідні промови. Польське громадянство — кінчить свою вістку ПАТ — повинно звернути увагу на цю частину львівського повіту: на Гаї, Чижиків, Глуховичі, Миклашів, Опарів, де вже прокинувся польський дух; треба лиш його підтримувати, підбадьорювати та закріплювати. — В селі Бішу, пов. Бережани організація працівників ПКО збудувала зразковий „дом людюві“, що його передадуть до вжитку польських організацій восени ц. р.

— **Градова катастрофа на Волині.** Цього річне гаряче літо спричинило на Волині катастрофу градових опадів майже у всіх повітах. Загальне Заведення Обезпечень переводить тепер ліквідацію градових шкід в 6.000 сілських господарств. Та в останніх кількох днях над Волиною пройшла нова хвиля градових опадів, що спричинила знищення дальших 4.000 господарств. У деяких селах град упав уже другий раз.

— **Невідомий злодій** вліз до церкви і на приходство. Вночі з п'ятниці на суботу 17. ц. м. невідомий злодій вліз до церкви у Крушці, пов. Любачів. Злодій вліз до церкви вікном понад бічніми дверима і почав

нищити. Отже передовсім розбив кивот, з якого вийшли пшук з Найсвітлішими Таїнцями, відкрили її і залишили на престолі. Ікцеркві порозкидали різні річи шукаючи наїбут за грішми. До закрестії, де був схований церковний посуд, злодій не мав мабуть часу дістатись, бо одночасно інші злодії намагались теж доклати влому і на приходщині стріли потікали таж злодії з церкви, не маючи часу нічого звітіля забрати. Поліція перобила собі відтиски пальців зі шиб.

— **Персональні зміни у старостах.** Від 1. липня ц. р. будуть такі персональні зміни у старостах на терені львівського і тернопільського воевідства: теробовельський староста Л. Шрайбер обійме становище старости в Турці н. Стр., звідкіль дотеперішній староста Вагнер перейде до воевідського уряду у Львові. На становище старости в Тернополі приїде сніцький староста В. Буцюр, а на його місце приїде староста Шахерський з Берестя н. Б. Бобрецький староста Ф. Кіришнер обійме становище старости в Коросні, а короснянський староста Р. Франковський обійме становище старости в Бібрці. Заступником старости у Тернополі призначений Вл. Зеневич зі Зборова, де на його місце приїде борщівський віцестароста З. Вундерах. Заступником старости у Підгайцях призначений дотеперішній референт у цьому старості А. Барановський, заступником старости в Радекові К. Марек, референт з чортківського староства. Заступником старости у Борщеві призначений З. Галачинський, дотеперішній секретар Повітового Виділу в Борщеві. Підгайцький віцестароста А. Калінський перенесений до Надвірної, радеківський віцестароста Т. Гомулєвич до Снятина. Секретар борщівського староства М. Гутман перенесений до Зборова, секретар золочівського староства Ч. Шмігель до Чорткова.

— **Далі нападають на жилів.** У вівторок 20. ц. м. ввечером напало трьох напасників та молоденька жінка на 34-літнього Германа Тухнера, який сидів на Гетьманських Валах, і почали його бити по голові шкіряною течекою, а жінка дрипала його по лиці. На крик нападеного надбіг поліціант і зловив при допомозі прохочих одного з напасників та жінку шойно в пасажі Гавсманя; двома напасникам удалось утекти на вул. 3-го Маа. Виявилось, що притриманий напасник називається Микола Купальовський та є студентом IV. р. львівської політехніки, замешкалий при вул. Мовчинського 27. Його товаришкою була 17-літня учениця Данута Белецька, замешкала при вул. Новий Світ ч. 18. Проти обох напасників відбудеться розправа за напад і за спротив владі вже 30. ц. м.

— **Вбивство „короля“** апашів у Львові. Між „королем“ з площі Сольських 34-літній Мойсеем Доном (вул. Сенявська ч. 8) і трьома братами Сегаями доходило постійно до бійки та авантур. У середу 21. ц. м. по годині 11-їй перед полуднем зайшов до ресторану 11-їй перед полуднем зайшов до ресторану Тьбаки на розі вул. Арішівського та вул. Ветранів М. Дон, де сидів вже при столі три брати Сегалі: 30-кількалітній Герман, 20-кількалітній Бернард і 18-літній Сегаль та пспивали пиво. Дон запримитивши Сегалів у ресторані почав стріляти до них з револьверу. Між присутніми повстав переполох і зник швидше потікали разом з власником ресторану. Зате всі три брати Сегалі пили та вахали на Дона з ножами і бомбами пили та вахали збринили його. Заалармована поліція витягла зпід тіл трьох ранених братів Сегалів до раненого Дона, який негайно помер. Тому до шпиталю відвезла каретка рятукового поготівля лише трьох братів Сегалів, з яких двоє ранених у ноги, один у руку. Бернард Сегаль має ще зломану ногу. До шпиталю пішов представник слідчого відділу. Слідство виявить причину цієї бійки.

— **Львівська хроніка.** Осипа Сухівського відомила поліцію, що з П. помешкання при вул. Королеви Ядвиги ч. 13 вийшов ще ц. м. П. 17-літній син Богдан і дотепер не повернувся. — Невідомі злодії вкрали з бібліотеки „Польскі Експорт Нафта“ при вул. Коперника ч. 15 залізну касетку з 50 зол. мішину до множення вартости 490 зол. та кілька дрібних предметів. — З помешкання Д. Герберга при вул. Казимирівській ч. 12 вийшли вломилися, пробивши діру в мурі, і забрали касетку з 3.000 зол. — Поліція арештувала Г. Дзюбу та Р. Ронка під замітом крадіжки на шкоду Марії Ямної на Варшавській вулиці М. Боровського при вул. Львівській ч. 14. — Городське староство у Львові заарештує по 3 місяці арешту трох нові: Марк Анто

шевську, Маню Бухман та Анну Стаднюк, які заснували „секту повій“. До цієї „секти“ втягали молоді недосвідчені дівчата щойно тоді, якщо нова кандидатка перетяла собі жиля на сучі у трьох місцях і таким способом „загартувалась“. Метою цієї „секти“ — як зізнали засуджені — було зводити на манівці молодих дівчат і хлопців.

— Краєва хроніка. 43-літній Ф. Палійчук у Космичі, пов. Коломия зранив важко сокирою „ру Петрованчука в голову під час сварки за межу. Ранений помер у шпиталі в Коломиї. — В Обертині знайшли тіло старої жидівки, яку вбив грім. — Два грабіжники напали на кроп. „Самопоміч“ у Вороблячині, пов. Рава Руска, стероризували крамаря і забрали 15 злот., годинник вартості 40 злот. та тютюнові вироби. — У мліні Кеслера в Белзці трансмісійний пас скопив механіка і вбив його.

— Виступ студента в двобою. На лісній поляні за Вильном 24-літній магістер прав Ришард Зазарський застрелив у двобою студента Дмитра Твердохлібова, члена корпорації. Тіло вбитого перевезли до Вильна. Зазарський оголосився до поліції, яка його притримала.

— Масакара митних урядовців. 60 пачкарів алкогольних напоїв у Мексику уладили застідку на 3-ох митних урядовців і 10-ох вояків і всіх вистріляли зі скорострілу. Тіла вбитих знайшли пастухи недалеко села Гваделупа Вікторія.

Відозви й комунікати.

КОМУНІКАТ Ч. 8.

ДІЛОВОГО КОМІТЕТУ СВЯТА ХРИСТІАНСЬКОЇ УКРАЇНИ.

В останньому дні місяця червня, присвяченого Найсв. Христовому Серцю, відбудуться у всіх наших парохіях, за ласкавою апробатою Впреосв. Митрополитичого Ординаріату, окремі ювілейні торжества. Почитання Христового Серця особливо зв'язане з життям родин, і тому ці святкування будуть присвячені українській християнській родині. В п'ятницю, 30. червня відбудеться у відповідній вечірній годині ювілейний молебен і буде виголошена спеціальна проповідь про християнську родину, якої зразковий текст доставляють усі ОО. Парохи в черговому числі Бюлетеню Ділового Комітету СХУ, що вийде і буде розісланий цими днями. Просимо в неділю, 25. червня заздалегідь повідомити вірних по церквах про це чергове ювілейне святкування.

Львів, дня 21. червня 1939.

ДІЛОВИЙ КОМІТЕТ СВЯТА ХРИСТІАНСЬКОЇ УКРАЇНИ:

о. Ю. Дзерович, в. р. Роман Данилевич, в. р. заст. голови. секретар.

3 концертної сали.

„ЕВГЕН ОНЕГІН“ І „АІДА“.

В першій рецензії писав я загально про успіх виставлених Вищим Муз. Інститутом фрагментів з опер Чайковського і Верді. Повторення цієї імпреси ще збільшило той успіх, бо загальне виконання місцями вийшло поза межі учнівської продукції. Вже вміщення Аїди по Онегіні без сумніву вплинуло з огляду на ефективність на збільшення загального успіху другої вистави; але я не менше заважило тут само відтворення поодиноких партій, яких виконавці до попередніх перших виступів почувалися на сцені свободніше.

Деякі недотягнення, про які мусимо згадати, знову обосновані останньою, що з одного боку це були учні (деякі початківці), а з другого боку тим, що обі вистави йшли серед дуже примітивної технічної обстановки. (Теж саме буде відноситися і до підчеркнення додатних сторінок вистави і партій, які (підчеркнення) в жаднім випадку не означають досягнення дозволості і тимбільше не виключають можливості ще кращого поглиблення цих додатних сторінок).

В третій дії „Аїди“ виступили учні проф. Д. Бандрівської, голосово підготовані до своїх партій дуже добрим. Стефанія Крачило (Аїда) — це поважна кандидатка до драматичних партій, особливо зі своїм сильним, чистим і гарним голосом, яким володіє вже тепер майже зовсім свободно. Виповнення долни і ще краще вишколення гори поширили і так вже велику голосову скалю. С. Крачило має добру інтонацію і виразну дикцію, логотого-ж поважні сценічні можливості. Характеризація в другому виступі значно краща. Олександр Ройко (Радамес) диспонує анематим, сильним голосовим ма-

теріалом і має перед собою справді великі виступи, як даліше пильно й розумно посвятиматиметься науці співу і загально музичній освіті. Мирослав Антонович (Амонатро) створив тип, що серед усіх інших крецій вибився під кожним оглядом на перший план. Великий, з незвичайно гарною краскою баритон із сценічним темпераментом і інтелігентним схопленням цілості — дали у висліді виконання, що заслугоює на найбільше признання. Анна Романовська (Амнеріс) і Петро Бубеля (Рамфіс) у своїй короткій появі достроїлися відповідно до цілості.

Фрагменти з „Онегіна“ виконали учні проф. Л. Улуханової. В цілій трудній опері на перше місце вибилася Оксана Николишин (Тетяна) обдарована чудовим і з природи добре поставленим, великим сопраном (над видосконаленням горішних тонів ще треба попрацювати). Звертало увагу докладне опанування партії, та вслід за тим відсутність вічного, не дуже то дискретного підглядання рухів диригента, що в інших виконавців досить разило. Загалом п. Николишин можна було слухати зовсім свободно і без жадного страху. Це свідчить про вроджений сценічний хист і певність співачки. Рена Ярославич (Тетяна в першій виставі) виріжнися передовсім доброю грою та інтелігентною інтерпретацією своєї партії. Софія Гавришук (Ольга) зуміла оба рази вжитися в свою роль і відтворити її весело, та щиро, використовуючи повний свій гарний, матовий голос. Олена Дзуль (Ларіна) і Мирослава Ладика (няня) співали свої партії добре і досить свободно У Льва Рейнарівича (Онегін) не зауважили ми якогось помітнішого поступу в розвитку його гарного голосового матеріалу, а шкода, бо це був один з найбільш надійних молодих співаків. Та все-ж свою партію відспівував зовсім поправно, а місцями навіть ефективно. Сценічно був Рейнарівич трохи тяжкий, але це не дивлячись, бо партія Онегіна вимагає рутинованого і рафінованого актора. Мирослав Старицький (Ленський) в другій виставі був без порівняння краще диспонувані і виконав партію Ленського, особливо гарну арію в другій дії дуже добре, не залишаючи також багато до бажання під сценічним оглядом. Могутній бас Михайла Попіла (Заришкий) не міг виявитися в цілій своїй повноті у фрагментарній, малій ролі, та всеж відчувалося, що в цьому матеріалі лежить зародок великого голосу. В першій виставі партію Онегіна в другій дії відспівував зовсім добре Володимир Коваль. В першій дії Онегіна ми бачили танок сільських дівчат під проводом Олени Заклинської, який ніколи не бракує відповідної інвенції.

Цілість, незвичайно добавливо підготовану, вів проф. М. Колесса з великою відповідалістю, зручно використовуючи в хосен музичної сторінки обох опер усі заходи якими тільки диспонувала учнівська оркестра (при фортепіані М. Глявинська і д-р Б. Кудрик) і учнівський ансамбль на сцені. Мішаний хор Муз. інституту, соліст Вол. Листопад і жіночий хор „Студіо-Хору“, співали чисто і певно. Багато праці вклав у режисерію дир. О. Улуханів, стараючись надати обом операм відповідний стиль та акцію, що йому й удалося — очевидно не в такій мірі, як це буває на великих сценах і з рутинованими артистами. Відповідні декорації проф. З. Балька чимало причинилися до доброго загального ефекту. Оба рази сали були виповнені дуже вдоволеною і навіть захопленою публікою.

Роман Савицький.

Зі судової сали.

ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ОУН.

Перед трибуналом окружного суду в Бережанах відбулася у днях 14, 17, і 20. червня ц. р. розправа проти 12-ох молодих українців з Підгаєччини. На лаві підсудних засіли: 1) Михайло Диган, 2) Теодозій Чорний, 3) Іван Гальма, 4) Володимир Лагошняк, 5) Степан Ганчар, 6) Михайло Мороз, 7) Іван Штогрин, 8) Михайло Ганчар, 9) Іларій Цяпа, 10) Гришко Комаринський, 11) Теодозій Гук — усі з Мозолівки, пов. Підгайці та 12) Степан Іжак з Нової Греблі, пов. Підгайці, за злочин державної зради зі ст. 97, § 1. к. к.

Акт обвинувачення каже, що вже в 1937 р. органи безпеки мали конфіденційні відкриття про існування в Мозолівці Організації Українських Націоналістів і що душею цієї організації був Михайло Мороз та Степан Ганчар. Роль зазлого виконавця підс. Диган; заступником Мороза був Іван Гальма. Всі підсудні були зорганізовані тойками. Війни по-

Вісник „ДІЛО“

ВОЛОДИМИР БІРЧАН

НА НОВИХ ЗЕМЛЯХ

— повість —

Долі емігранта у Чехословаччині. Дні в Карпатській Україні. Боротьба за право громадянства і нову землю.

Ціна 2.50 злот.

Дістанете у Видавничстві „Діло“ або у всіх книгарнях краю.

ліція довідалася теж на основі конфіденційних інформацій, немовби то підс. Диган мав літературу ОУН. Підчас ревізії найдено в нього 6 блячоків з написом „Б. Ф.“ з відбиткою на кожнім тризуба; далі найдено 5 крісових набойів, пляшину стрільного порошку і брошуру п. наг. „Гранатний вишкіл“. Притриманий підс. Диган признався підчас допиту до приналежності до ОУН і зізнав з ким контактувався та говорив про організаційні справи. Тому поліція перевела арештування дальших підсудних.

На розправі всі підсудні заперечили винуватості до ОУН не належали. Деякі з них визнавали, що підчас поліційних допитів зізнали інакше лише тому, що зізнавали під пресією.

По розправі трибунал засудив: 1) Михайла Дигана на 3 роки в'язниці; 2) Степана Іжака і 3) Теодозія Гука по 4 роки в'язниці; 4) Степана Ганчара і 5) Михайла Мороза по 5 років в'язниці; 6) Івана Гальму, 7) Івана Штогрини та 8) Михайла Ганчара по 2 роки в'язниці; 9) Володимира Лагошняка на 1 рік і 6 місяців в'язниці; 10) Т. Чорного та 11) Гришка Комаринського по 1 році в'язниці з тим, що всім відобрали громадянські права на 5 років і по відсидженні кари піддано всіх на 3 роки під поліційний нагляд. Засудженням зачислено слідчий арешт. Трибуналові проводив суддя Л. Польний, як вотагти засідали судді: О. Свистун і Гавалевич. Обвинувачував прок. Вежіцький. Бороновили адвокати: д-р Володимир Бемко, д-р Франц Коковський, м-р Володимир Логун та м-р Михайло Степанік з Бережан.

Всі підсудні зголосили апеляцію.

ЗА НАТИСК НА ДІТЕЙ, ЩОБ ГОВОРИЛИ ПО УКРАЇНСЬКИ.

Перед окружним судом у Тернополі на виїзній сесії у Грималові відбулася дня 23. березня ц. р. розправа проти о. Ігора Петра Сендецького, гр.-кат. пароха в Турівці, пов. Скалат, за провини зі ст. 286 § 1. к. к.

Акт обвинувачення каже, що о. Сендецький в 1938. р. у Турівці як учитель релігії в народній школі грозив ученицям обниженням шкільних нот з релігії, змушуючи їх ось-так говорити виключно по українськи. Надто при вписуванні шкільних нот з релігії дав учениці Євгенії Жорняк з релігії достаточну лише за те, що вона говорила на перерві по польськи.

Підсудний боронився тим, що як духовний пастир був обов'язаний звертати шкільним дітям увагу, щоб шанували свою рідну мову і підчас перерв не боялися говорити по українськи. Заперечив, будьтоби обнизив учениці Євгенії Жорняк ноту з релігії за те, що вона говорила на перерві по польськи.

По розправі суд засудив о. Сендецького за провини зі ст. 286 § 1. к. к. на 1 рік в'язниці з припиненням виконання кари на 5 років. Засудженого боронив адв. д-р Михайло Мельник зі Скалату.

Засуджений зголосив апеляцію.

На апеляційній розправі у Львові дня 14. червня ц. р. апеляційний суд обнизив о. Сендецькому кару з 1 року на 6 місяців з припиненням виконання кари на 3 роки. Суд станув на становищі, що о. Сендецький грозив шкільним дітям обниженням шкільних нот з релігії. Одночасно суд увільнив його від заміту обвинувачення, будьтоби дав Євгенії Жорняк з релігії достаточну ноту лише за те, що вона говорила підчас перерви по польськи.

Перед апеляційним судом боронив адв. д-р К. Паньківський зі Львова.

Для нашого культурного розвитку потрібні не тільки крамниці з маслом і біблій, але теж книжонки, які видавали літературні твори.

перуны
БЕРКУТ
Амстердам 11
1916